
Instytut Badań Literackich PAN.

Biuletyn Polonistyczny 2/5, 5-11

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I N S T Y T U T   B A D A Ń   L I T E R A C K I C H   P A N

PRACE INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH PAN
W ZAKRESIE LITERATURY STAROPOLSKIEJ

Praca w zakresie staropolszczyzny posuwa się w IBL w trzech kierunkach.

1. Kierunek pierwszy - r e j e s t r a c j a   m a t e r i a -
ł ó w. W tym zakresie IBL przygotował kwestionariusz umożliwia-
jący rejestrację rękopisu średniowiecznego literackiego w naj-
szerszym znaczeniu tego wyrazu. Rejestracji podlegałyby rękopisy
zawierające zbiory kazań i egzemplów, traktaty retoryczne i gra-
matyczne, poetyki, rękopisy liturgiczne, kopie tekstów klasycz-
nych, teksty literackie. Do podjęcia tej rejestracji Instytut
jest w pełni przygotowany także organizacyjnie. Realizacja tego
zadania zależna jest od przyznania odpowiednich kredytów Podko-
misji Historii Literatury istniejącej w ramach Komisji Historycz-
nej Komitetu Obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego /zob. Biuletyn
Polonistyczny, zesz. 4, str. 5/.

IBL rozpoczął rejestrację polskiej poezji w rękopisie XVII-
wiecznym wg kwestionariusza opracowanego przez J. L e w a ń -
s k i e g o. Kieruje rejestracją J. L e w a ń s k i przy
współpracy Z. F l o r c z a k.

Rejestracja materiałów dotyczących poszczególnych wyodrębnio-
nych tematów obejmuje:

Pełną rejestrację materiałów dotyczących teatru staropolskie-
go /zob. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 1, str. 10/,

Pełną rejestrację pieśni staropolskiej /zob. Biuletyn Polo-
nistyczny, zesz. 4, str. 43/,

Pełną rejestrację materiału dotyczącego języka, stylu, myśl-
li językoznawczej /zob. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 2, str.
8-13/,

Inne prace bibliograficzne /zob. Biuletyn Polonistyczny,
zesz. 1, str. 5-13/.

2. Kierunek drugi -   u d o s t ę p n i a n i e   m a t e -
r i a ł ó w   i   t e k s t ó w   s t a r o p o l s k i c h

w p o s t a c i d r u k o w a n e j: Biblioteka Pisarzy
Polskich /zob. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 2, str. 6-8/.

Obecnie w Wydawnictwie Ossolineum znajdują się następujące
pozycje: S.F. Klonowica "Worek Judaszów", A. Trzecieckiego
"Dzieła wszystkie", t. II /dzieła polskie/, K. Janickiego
"Dzieła wszystkie", M. Reja "Postylla", J. Mączyńskiego "Słow-
nik".

Poza serią - przygotowanie edycji zawierającej materiały ję-
zykowe, stylistyczne i językoznawcze /B. O t w i n o w s k a,
J. P u z y n i n a, pod red. M.R. M a y e n o w e j/. Przygo-
towanie autorskie pozycje przewidziane jest na koniec b.r.

Ponadto antologia dramatu staropolskiego w 3 tomach. Opraco-
wanie J. L e w a ń s k i e g o. W roku bieżącym powinny się
ukazać /PIW/ tomy 1-2; tom 3 przewidziany na r. 1960.

3. Kierunek trzeci - p r a c e i n t e r p r e t a c y j-
n e. IBL przygotował tom studiów mediewistycznych zawierają-
cych pracę o polskich kontaktach z innymi krajami Europy, pra-
cę o myśli teoretycznej epoki, o stosunku do łaciny średnio-
wiecznej, wzajemnym stosunku kultury plastycznej i literac-
kiej poszczególnych zabytków piśmiennictwa polskiego średnio-
wecza.

W zależności od kredytów tom mógłby się ukazać w r. 1960.

Inne prace interpretacyjne w zakresie średniowiecza:

J. W o r o n c z a k - O wierszu polskiej liryki religij-
nej.

W zakresie wczesnego Odrodzenia:

J. Z a t h e y - Monografia działalności F. Kallimacha;

K. B u d z y k - Monografia twórczości Biernata z Lublina;

W zakresie wieku XVI- XVII:

J. Z i o m e k - "Żywot Józefa" M. Reja oraz Monografia
"Psałterza" J. Kochanowskiego;

H. D z i e c h c i ń s k a - Procesy beletryzacji w histo-
riografii XVI w. oraz "Z zagadnień kształto-
wania się form epickich w prozie XVI w.";

J. P e l c - Tradycje J. Kochanowskiego w poezji polskiej
schyłku XVI i pocz. XVII w. oraz Literatura
parenetyczna w Polsce XVI w.;

- S. G r z e s z c z u k - Problematyka polityczno-społeczna
satyr K. Opalińskiego;
- L. K u k u l s k i - Prolegomena filologiczne do twórczości
W. Potockiego;
- W. R o s z k o w s k a - Monografia St.H. Lubomirskiego;
- J. R y t l ó w n a - Twórczość J.Ch. Paska na tle pamiętni-
karstwa XVII w.

W zakresie teatru staropolskiego:

. Pełne opracowanie teatru staropolskiego przygotowuje J. L e-
w a ń s k i.

Zagadnienia szczegółowe:

- A. S m o l e ń s k a - Realizacja zasad renesansowej poety-
ki w budowie okresu w prozie XVI w.;
- J. W o r o n c z a k - Wiersz Biernata z Lublina;
- T. B i e ń k o w s k i - Motywy klasyczne i ich funkcje
w polskim teatrze zakonnym;
- H. J a r o d z k a - Wiersz dramatu staropolskiego.

Osobny rozdział badań stanowią studia podjęte pod kierunkiem
A. G r y c z o w e j nad problemami księgoznawczymi w kulturze
staropolskiej /zob. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 1, str.
5-13/.

O pracach Działu Oświecenia IBL informuje Biuletyn Poloni-
styczny, zesz. 3, str. 5-12.

PRACE INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH PAN
W ZAKRESIE LITERATURY EPOKI ROMANTYZMU

Spośród planowanych prac naczelne miejsce zajmują prace o Słowackim, związane z rokiem poety.

W. K u b a c k i przygotowuje do druku książkę o "Kronikach dramatycznych Słowackiego". W związku z sesją Słowackiego K. W y k a pracuje nad referatem pt. O właściwą koncepcję "Króla Ducha". Referat M. J a n i o n przygotowany na sesję poświęcony będzie polemice Słowackiego z Krasińskim na tle sporów ideowych epoki. S. T r e u g u t t przygotowuje referat o "Beniowskim", w którym zajmie się znaczeniem konwencji romantycznych dla wymowy ideowej poematu. Opracowuje również studium o "Godzinie myśli" na tle rozwoju poetyki Słowackiego. Zespół pracowników katedry historii literatury polskiej KUL pod kierunkiem Cz. Z g o r z e l s k i e g o prowadzi prace nad rozwojem sztuki lirycznej Słowackiego. Liryką Słowackiego na tle poetyki romantyzmu zajmuje się M.R. M a y e n o w a. L. P s z c z o ł o w s k a i Z. K o p c z y ń s k a pod kierunkiem M. D ł u s k i e j pracują nad wierszem "Kordiana" i "Beniowskiego".

Z prac poświęconych ogólnym zagadnieniom epoki wymienić należy rozprawę W. K u b a c k i e g o - O historyzmie polskich klasyków i romantyków, związaną z tegoż książką wyżej wymienioną, oraz J. J a n i o n - O funkcji idei buntu romantycznego w literaturze.

W dziedzinie badań nad twórczością Mickiewicza K. W y k a kontynuuje studia nad "Panem Tadeuszem". A. W i t k o w s k a pracuje nadal nad tomem szkiców o młodym Mickiewiczu, aktualnie nad szkicami o wierszu "Do J. Lelewela" oraz o problemie historyzmu filomackiego. Dla Wydawnictwa "Wiedza Powszechna" przygotowuje popularną książkę pt. Pokolenie literackich bohaterów "Dziadów" cz. III, dla Biblioteki Narodowej opracowała Wybór pism Filomatów /ze wstępem i komentarzem/. S. T r e u g u t t pisze o wymowie ideowej "Dziadów" drezdeńskich jako konsekwencji głównych cech ich struktury. Przygotowuje również opracowanie "Dziadów" wileńskich dla serii Biblioteki Narodowej. Z. S t e

f a n o w s k a kończy pracę nad książką o "Księgach narodu i pielgrzymstwa polskiego".

O pracach nad przygotowaniem wydania krytycznego dzieł Mickiewicza, indeksem do wydań zbiorowych poety oraz "Słownikiem mickiewiczowskim" informuje Biuletyn Polonistyczny, zesz. 2, str. 46-50. Nad listami do Mickiewicza pracuje L. P ł o s z e w - s k i.

Na sesję poświęconą Krasińskiemu /17-18 kwietnia 1959 r./ M. J a n i o n przygotowała referat pt. Krasiński a romantyzm, a S. T r e u g u t t - referat o stylizacji wzniosłości w "Irydionie". M. J a n i o n pracuje również nad zarysem monograficznym Krasińskiego.

W zakresie prac nad Fredrą, jako końcowy etap przygotowania monografii tego pisarza K. W y k a w okresie pobytu w Paryżu /I-III. 1959/ zgromadził materiały dotyczące związków Fredry z teatrem i repertuarem francuskim XVIII i XIX stulecia.

Historyzm C. Norwida stanowi temat pracy doktorskiej A. L i - s i e c k i e j. Z. S t e f a n o w s k a planuje napisanie kilku szkiców o wybranych zagadnieniach poezji Norwida.

J. R u ż y ł o - P a w ł o w s k a kontynuuje prace nad poezją ulotną powstania listopadowego.

Kalendaria życia i twórczości wybitniejszych pisarzy epoki opracowują: M. D e r n a ł o w i c z - A. Mickiewicza, lata 1832-1834, Z. M a k o w i e c k a - A. Mickiewicza, lata 1839-1847, K. K o s t e n i c z - A. Mickiewicza, lata 1848-1855.

C. G a j k o w s k a i J. K a m i o n k o w a pracują w ramach Działu Bibliografii czasopism literackich - nad bibliografią noworoczników i pism zbiorowych z lat 1815-1863.

W Dziale Zagadnień Języka Literackiego i Historii Form Literackich IBL - pod kierunkiem M. R. M a y e n o w e j - Z. K o p - c z y ń s k a opracowuje komentarz do wypowiedzi teoretyczno-literackich L. Osińskiego i K. Koźmiana, a L. P s z c z o ł o w - s k a pracuje nad komentarzem do wypowiedzi teoretycznoliterackich E. Słowackiego.

Nad powieścią krajową pierwszej połowy XIX w. pracuje M. Ż m i - g r o d z k a. W. B i l l i p pisze rozprawę doktorską O wczesnej powieści historycznej J.I. Kraszewskiego.

PRACE INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH PAN
W ZAKRESIE LITERATURY OKRESU 1864-1918
ORAZ PO ROKU 1918

W zakresie badań nad historią literatury okresu 1864-1918 prace planowane na rok 1959 stanowią w dużej części kontynuację wcześniejszych zainteresowań poszczególnych pracowników. Prace te koncentrują się wokół najwybitniejszych pisarzy Młodej Polski /Wyspiański, Orkan/ i pozytywizmu /Sienkiewicz/. O "Krzyżakach" Sienkiewicza przygotowuje studium Jan B a c u l e w s k i, o doświadczeniach teatralnych Wyspiańskiego - Leon P ł o s z e - w s k i. Aniela Ł e m p i c k a, która ogłosiła już książkę o "Weselu" i kilka rozpraw poświęconych poszczególnym problemom twórczości Wyspiańskiego, obecnie jest w toku przygotowywania monografii o Wyspiańskim. Mirosława P u c h a l s k a, po opublikowaniu popularnej monografii Władysława Orkana /Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza/, pisze studium o wybranych problemach poetyki prozy Orkana /część pracy doktorskiej/.

Inni pracownicy IBL zajmujący się literaturą okresu 1864-1918 również nawiązują w pracach zaplanowanych na rok 1959 do swych dotychczasowych zainteresowań. Alina B r o d z k a, która w r. 1958 ogłosiła monografię O nowelach Marii Konopnickiej /praca doktorska, PIW/, obecnie poszerza swe badania na całą nowelistykę okresu i przygotowuje na ten temat pracę syntetyczną, ujmującą klasyczną nowelę polską na szerokim tle europejskim. Janusz M a c i e j e w s k i, b. aspirant IBL, w chwili obecnej st. asystent UW, kontynuuje rozpoczętą w IBL pracę doktorską pt. Debiut powieściowy M. Bałuckiego i przełom literacki lat sześćdziesiątych, której fragment drukował w "Twórczości", 1958, nr 10.

Ponadto część pracowników IBL skoncentrowała się na badaniach nad krytyką literacką i metodologią badań literackich okresu 1864-1918. Henryk M a r k i e w i c z przygotowuje wybór pism P. Chmielowskiego oraz rozprawę o Chmielowskim; ponadto zamierza napisać artykuł pt. Historiografia literacka okresu pozytywizmu - do wydawnictwa "200 lat literatury polskiej". Wydawca "Listów" Orzeszkowej, Edmund J a n k o w s k i, pisze rozprawę

o Orzeszkowej jako krytyku literackim. Ewa Korzeniowska przygotowuje studium o krytyce literackiej Z. Przesmyckiego-Miriama w latach 1887-1901. Zbigniew Żabicki, po opublikowaniu pracy o A.G. Bemie pt. Krytyk-pozytywista /"Pamiętnik Literacki", 1958, nr 1/, zbiera obecnie materiały do studium pt. Józef Hodi-Tokarzewicz jako krytyk literacki /rozprawa doktorska/.

W zakresie literatury po r. 1918 J. Trznadel pisze pracę o estetycznym programie poezji B. Leśmiana, wyrażonym w krytyce literackiej poety w zestawieniu z współczesnymi manifestami poetyckimi - pod kierunkiem K. Wyki. Również pod kierunkiem K. Wyki - J. Kwiatkowski zajmuje się twórczością poetycką J. Iwaszkiewicza i M. Jasnorzewskiej-Pawlikowskiej. Pod kierunkiem K. Budzyna - M. Głowiński przygotowuje rozprawę pt. Poetyka Tuwima a polska tradycja literacka.

Krytyką literacką okresu zajmują się: H. Markiewicz, zbierający materiały do monografii o Irzykowskim, oraz H. Zaworska, przygotowująca pracę pt. K. Irzykowski o plagiatorskim charakterze przełomów literackich w Polsce.

Pracom historycznoliterackim nad literaturą w. XIX i XX towarzyszą prace materiałowo-dokumentacyjne: monografie bibliograficzne przygotowują: T. Tyшкевичówna - o B. Prusie, M. Stokowa - o S. Wyspiańskim, J. Kądziela - o S. Żeromskim, I. Kleczkowska - o Wł. Orkanie.

Kalendaria życia i twórczości opracowują: K. Tokarzówna - B. Prusą, J. Czachowska - G. Zapolskiej, J. Kądziela - S. Żeromskiego, B. Winklowa - T. Boya-Żeleńskiego, J. Stradeci - J. Tuwima.